

COVID-19-vaccin voor patiënten met ernstige psychiatrische aandoeningen

S.R.T. Veerman

Tot de kwetsbare groepen met een groter risico op infectie, overlijden of blijvende complicaties van COVID-19 behoren ouderen, mensen met een risicoprofiel, een medische status of ongunstiger socio-economische factoren (De Hert e.a. 2020). Mensen met onderliggende somatische aandoeningen zoals cardiovasculaire aandoeningen, COPD, diabetes mellitus type 2, chronische nierziekten, obesitas, immuundeficiëntie en kanker zijn met name kwetsbaar met een verhoogde morbiditeit en mortaliteit als gevolg van COVID-19. Deze gezondheidsproblemen geven niet alleen bij ouderen, maar op alle leeftijden een groter risico op een heftiger infectie en overlijden. Dit risico is dermate hoog dat deze patiënten prioriteit bij vaccinatie tegen COVID-19 is toegewezen door de collectieve wetenschappelijke nationale academie van de Verenigde Staten (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine; NASEM).

Patiënten met ernstige psychiatrische aandoeningen

Ook zonder COVID-19 is de levensverwachting van patiënten met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) zoals schizofreniespectrumstoornissen, bipolaire stoornis of ernstige depressieve stoornis met 10 tot 20 jaar verminderd (Tiihonen e.a. 2009). Patiënten met EPA hebben een grotere kans op besmetting, worden vaker opgenomen in het ziekenhuis, hebben meer complicaties en een grotere kans op sterfte als gevolg van COVID-19 (Wang e.a. 2020; Li e.a. 2020). Zij zijn extra kwetsbaar, o.a. als gevolg van comediatie, een slechtere algemene gezondheid, somatische comorbiditeit, verminderde toegankelijkheid van medische zorg, omgevings- en leefstijlfactoren zoals een lagere socio-economische status, verblijfplaats in dichtbevolkte plekken, roken en obesitas.

Uit een nationale enquête in de VS van 2015 tot 2018 naar drugsgebruik en gezondheid bleek dat vergeleken met mensen zonder EPA (n = 216.900) ambulante patiënten met EPA (n = 9700) vaker gezondheidsproblemen hebben die geassocieerd worden met een ernstig beloop van COVID-19 (Novak e.a. 2020). Denk hierbij aan obesitas, hypertensie, nicotineafhankelijkheid, astma, hartaandoeningen, diabetes, bronchitis, levercirrose en nieraandoeningen.

Een patiënt-controleonderzoek onder 61 miljoen patiënten toonde aan dat de kans op infectie met SARS-CoV-2 maar liefst 5,7-7,6 keer zo hoog was bij mensen bij wie recent schizofrenie, een bipolaire stoornis, een ernstige depressie of ADHD was vastgesteld, als bij patiënten zonder psychiatrische aandoening (De Hert e.a. 2020). Hierbij was zelfs gecorrigeerd voor leeftijd, geslacht, etniciteit en de eerder

AUTEUR

Selene R.T. Veerman, psychiater, Wijkteam Alkmaar Centrum, GGZ Noord-Holland-Noord (GGZ NHN).

Correspondentieadres

Dr. Selene R. T. Veerman, GGZ NHN, Oude Hoeveerweg 10, 1816 BT Alkmaar.

E-mail: s.veerman@ggz-nhn.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

Het artikel werd voor publicatie geaccepteerd op 5-1-2021.

genoemde somatische aandoeningen. Dat patiënten met EPA ook een groter risico op complicaties hebben, bleek uit zorgwekkende cijfers van meer ziekenhuisopnames en fatale afloop. Deze bevindingen werden bevestigd in andere onderzoeken. Zo stelden Chen e.a. (2020) ook disproportionele sterfte van patiënten met EPA vast onder een populatie van 860.000 mensen in Cambridgeshire en Peterborough in Groot-Brittannië. Deze grotere toename van mortaliteit kon niet worden verklaard door etniciteit.

Bewustwording van risico's en preventie

Uit een telefonische enquête in India onder patiënten met EPA, een maand na de nationale lockdown, bleek dat er onvoldoende kennis was over de symptomen (72%) en voorzorgsmaatregelen (64%) (Muruganandam e.a. 2020). Met name patiënten met een lagere socio-economische status, een lagere opleiding en inadequate sociale steun waren slecht op de hoogte. Dit beperkte besef van de impact van COVID-19 was vermoedelijk ook de reden waarom angst om besmet te worden, gering was onder patiënten met EPA vergeleken met de algemene populatie (27% vs. 25-72%).

Vorrang bij vaccinatie

Deze zorgwekkende cijfers van meer ziekenhuisopnames en complicaties en meer gevallen met een dodelijke afloop in de VS en Groot-Brittannië worden benut om de regering, GGD, huisartsen en andere medisch specialisten te

informereren over de belangrijke voordelen van vaccinatie bij mensen met een EPA. Bovendien tracht men momenteel vanuit de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) en FACT Nederland om voor patiënten met EPA voorrang te verkrijgen voor COVID-19-vaccinatie, zoals dit ook voor andere kwetsbare groepen wordt georganiseerd. Ten slotte is het van levensgroot belang om bij deze kwetsbare groep het besef te vergroten van de gevaren van COVID-19 en van mogelijkheden voor preventie, zoals vaccinatie. Ggz-hulpverleners hebben een cruciale rol om de individuele patiënt te informeren over het belang van vaccinatie, naasten actief te benaderen en te faciliteren bij het verkrijgen van het vaccin, opdat patiënten met EPA ook daadwerkelijk beschermd worden tegen COVID-19 (Warren e.a. 2020).

LITERATUUR

- Chen S, Jones PB, Underwood BR, Moore A, Bullmore ET, Banerjee S, e.a. The early impact of COVID-19 on mental health and community physical health services and their patients' mortality in Cambridgeshire and Peterborough, UK. *J Psychiatr Res* 2020; 131: 244-254.
- De Hert M, Mazereel V, Detraux J, Van Assche K. Prioritizing COVID-19 vaccination for people with severe mental illness. *World Psychiatry* 2020; doi: 10.1002/wps.20826.
- Li L, Li F, Fortunati F, Krystal JH. Association of a prior psychiatric diagnosis with mortality among hospitalized patients with coronavirus disease 2019 (COVID-19) infection. *JAMA Netw Open* 2020; 3: e2023282.
- Muruganandam P, Neelamegam S, Menon V, Alexander J, Chaturvedi SK. COVID-19 and severe mental illness: impact on patients and its relation with their awareness about COVID-19. *Psychiatry Res* 2020; 291: 113265.
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. Framework For Equitable Allocation Of COVID-19 Vaccine. Washington: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/25917>.
- Novak P, Sanmartin MX, Ali MM, Chen J. Health conditions associated with severe illness from COVID-19 among individuals with serious mental illness. *Psychiatr Serv* 2020; appips202000300.
- Tiihonen J, Lönnquist J, Wahlbeck K, Klaukka T, Niskanen L, Tanskanen A, e.a. 11-year follow-up of mortality in patients with schizophrenia: a population-based cohort study (FIN11 study). *Lancet* 2009; 374: 620-7.
- Wang Q, Xu R, Volkow ND. Increased risk of COVID-19 infection and mortality in people with mental disorders: analysis from electronic health records in the United States. *World Psychiatry* 2020; doi: 10.1002/wps.20806.
- Warren N, Kisely S, Siskind D. Maximizing the uptake of a COVID-19 vaccine in people with severe mental illness: a public health priority. *JAMA Psychiatry* 2020 doi: 10.1001/jamapsychiatry.2020.4396.